

ΔΙΑΒΑΤΗΣ (*)

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΚΑΣ
Ψ.

Στὸ χῶμα τῆς πατρίδας τὸ εἰρηνεμένο, στὸ χῶμα τῆς τὸ ἡρώϊκό, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ γὰρα του τὰ πέφκα τῆς Κιτφισιάς, ἔρχεται ὁ ἀποστομένος, ἔρχεται ὁ θλιμμένος νάκονμπήση μιὰ στιγμὸν, ν' ἀνασαίνει.

Χίλιοι τὸν ποραδέρουνε λογιμοί, χίλιες πίκρες τοῦ ἔχουνε τὴν καὶ διὰ τοῦ φερμακεμένη. Κάθεται καὶ κοιτάζει τὸν οὐρανὸ, κοιτάζει τὰ γνωστά του τὰ βουνὰ τῆς Ἀττικῆς, τὰ τρισόλβια, τὰ τρισμάκαρα τὰ βουνά, τὰ τόσο ἀρμονικὰ τὸ ἓνα πρὸς τὸ ἄλλο γεφμένα, πὺ μοιάζουने ἀλήθεια σὰ στροφυλές τραγουδιότες.

Τοῦ κάκου! Μήτε ὁ οὐρανὸς τὸν παρηγορεῖ, μήτε τὰ βουνὰ τὸν παρηγορεῖ, μήτε τὰ πέφκα του ἀχ! Ὁ νοὺς του πάει στοὺς πεθαμένους. Θυμᾶται κείνους καὶ θυμᾶται κείνες πὺ δὲν τὸ χαίρουνται πὰ τοῦ ἥλιου τὸ φῶς.

Καὶ νὰ σου ἄξαφνα πὺ φαίνονται μακριὰ μακριάθε, νὰ σου πὺ ξεχωρίζουने λίγο λίγο σιγῇ, θολάδα τὴ λιμπερή, νὰ σου πὺ ξυγώνουने κιόλας τῶν πεθαμένων οἱ ψυχές καὶ τοῦ λένε:

— Τί κλαῖς καὶ τί ἀναστενάζεις; Ἔχουμε ταράπωνα ἐμεῖς; Δὲ βλέπεις μὲ τί ὀρμή, μὲ τί θάρρος νίκησε ἡ πατρίδα; Δὲ βλέπεις πὺς καταπάτησε τοὺς ἔχτρούς της; Δὲ χαίρεσαι, δὲ νοιώθεις, δὲ ἀπαντὲς παντοῦθε ὀλόγυρά σου μιὰ Ἑλλάδα μεγαλωμένη; Ἀχ! ἔμεις, καὶ τὸν τάφο μας ἀκόμα ἔχουμε τὸ φῶς της, τὸ θάνατό μας φώτισε ἡ ζωὴ της.»

Ἔτσι μιλούσανε οἱ ψυχὲς οἱ γενναῖες, ἔτσι στὸ δυστυχισμένο τὸ διαβάτη φανερώνανε τὴν καλὸσύνη, φανερώνανε τὴν ἀγάπη τῆς ῥωμαϊκῆς τῆς καρδιάς. Μόλις εἶχανε ἀποσώσει τὰ λόγια τους τὰ γλυκά, πὺ ἀπὸ τὴν κορφὴ κορφὴ τὴν ἀψηλότερη τοῦ βουνοῦ ἔρχουνται ἄλλες τώρα, ἔρχονται ἡμερες καὶ μεγάλες, ἔρχονται γελαστὲς καὶ γιγαντένιες τῶν προγόνων οἱ προγόνοι, τῶν Ἑλλήνων οἱ ψυχές, καὶ τοῦ λένε χαδερφικά, σὰν πατέρες ἀγαθοί:

— «Ἐξέχασε, παιδί μου, μιὰ στιγμὴ τοὺς κλημούς σου. Σήμερα χαίρουνται, σήμερα περιφανέβουνται καὶ οἱ πεθαμένοι. Ἀρχίζουने καὶ μᾶς μοιάζουने τὰ παιδιὰ μας. Πολεμοῦνε, νικοῦνε σὰν καὶ μᾶς γιὰ τὴ Λεφτεριά, γιὰ τὴ Δικαιοσύνη, γιὰ τὴν Ἰδέα.»

Τοὺς ἀκούει ὁ διαβάτης καὶ ἀνατριχιάζει. Ἀγία

(*) Τὸ περὶ αὐτὸ τραγοῦδι γράφηκε δῶ, πίτηδες, γιὰ τὴν δα Μερίκα Κοτεπούλη, καὶ ἀπογγέλθηκε ἀπὸ τὴν ἴδια στὸ θέατρο, ἓνα βράδι, τὸν περασμένο μῆνα, πὺ εἶπε καὶ ὁ Ψυχάρης δῶ, καὶ καταχεροκροτήθηκε. Δημοσιεύθηκε στὰ τελευταῖα «Παναθηναῖα». Ἐμῖς τὸ δημοσιεύουμε ἄ ὁ τὸ πρωτόγραφον πὺ χαρίστηκε ἀπὸ τὸν Ψυχάρη στὸν Πάνο Ταγκόπουλο.

μιὰ φλόγα, ἡ ἄδολη φλόγα τοῦ πατριωτισμοῦ, ἀναψε τὸ νοῦ του. Σηκώνεται, προσκυνᾷ τοὺς προγόνους, χαίρει μὲ τὸ χέρι τὶς ἀγαπημένες τὶς ψυχές. Ἐκαμε κουράγιο, τοῦ χαμογελεῖ τώρα ἡ ἐλπίδα, φέβγει πὺ θά ὀδεμένος, ἀφοῦ πρῶτα ἔσκυψε, ἀφοῦ φίλησε πρῶτα τὸ χῶμα τῆς πατρίδας τὸ εἰρηνεμένο, τὸ χῶμα τῆς πατρίδας τὸ ἡρώϊκό.

Ἰούλιο 31, 1914.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Στὸ θέατρο τῆς Κυβέλης, τὴν περασμένη βδομάδα, παίχτηκαν τὰ τρία μονόπρακτα ἔργα, πὺ βραβεύτηκαν ἀπὸ τὴν «Ἐταιρίαν τῶν θεατρικῶν συγγραφέων». Τὰ μέλη τῆς ἐταιρείας ἀκολουθώντας τὴ φρονιμάδα τῶν ἐμπόρων τῆς ζάχαρης καὶ τοῦ ἀλευριοῦ «ὑπερείμνησαν τὰς τιμὰς», ὅπως ἔγραψαν καὶ στὸ πρόγραμμα. Τὸ ταμεῖο δούλεψε καλῶς. Μὰ καὶ τὰ «μέλη» τῆς ὑποδοχῆς δὲν πῆγαν πίσω. Στὴν ὁζώπορτα περιμένειαν, μὲ τὰ γόνατα τους, τὰ μπουνέτα εἰς κοιμπότρουπες, τοὺς πρίγκηπτες γιὰ νὰ τοὺς πάνε ὁλοῖσα εἰς θέσες τους, στὰ μπροστὶνὰ καθίσματα.

Γιὰ ὀρεχτικό πρὶν ἀπὸ τὴν παράστασιν ὁ «εἰσηγητής» Συναδινὸς διάβασε τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς. Ὁρθά-κοφιά εἶπε οὐ ἡ ἐπιτροπὴ παρουσιάζει τὰ ὀλιγώτερον ἄτεχνα». Ἀς εἶναι. Ἀνοῖξε τοὺς φακέλους. Τὰ δυὸ μονόπρακτα «Κασσάνδρα» καὶ «Ἀνδρας τὰ ἔγραψε ὁ κ. Ἡλίας Βουτιεριδης. Τὸ τρίτον «Ὁ χορὸς τοῦ Βοριᾶ» ἡ δεσποινίδα Νεγρεπόντη.

Ἡ «Κασσάνδρα» παρουσιάζεται μὲ κοστοῦμι τῆς ὑπερέτας Σαμάρια. Δηλητηριάζει τὸν ἄντρα της, καὶ ξεψυχάει στὰ πόδια της. Ἡ αὐλαία εἰδοποίησε τὸν κόσμον ὅτι τὸ ἔργο τέλει. Ὁ κόσμος χειροκρότησε τὸ φροντιστὴ τοῦ θεάτρου γιὰ τὴν προμήθειαν δηλητηρίου πρῶτης μάρκας καὶ πέθανε ὁ ἄντρας τῆς Κασσάνδρας.

Ὁ «Χορὸς τοῦ βοριᾶ» βέβαια κάτι λέει—καὶ ἂν δὲν εἶναι βγαλμένο ἀπὸ παραμύθια, πὺ σίγουρα θὰ διάβασε ἡ δεσποινὶς Νεγρεπόντη, ἀξίζει νὰ τῆς συστήσει κανένας θαυρὸς καὶ δουλειά. Τὸ ἄρρωστο εἶδος τοῦ ἔργου δὲ μῆς τρομάζει, ἀρκεῖ αὐτὸ νὰ εἶναι γυμνὸ μὲ τοὺς νόμους τῆς σαυνῆς καὶ νὰ ἔχει μιὰ ἀληθινὴ βάση. Τὸ βράδι κείνο ἡ δ. Νεγρεπόντη ἔγινε συμπαθέστερη, γιὰ τὴν ἄλλα τετραμηνίτικα παιδιὰ τοῦ Βουτιεριδῆ ἀγρίεψαν τὸν κόσμον καὶ τὸν ἀγρίεψαν ἀπὸ λύπη γι' αὐτὸν τὸ συγγραφέα, ὁ ὁποῖος ὡς τὰ τώρα ἂν δὲν μᾶς ἔδωκε ἔργα «μεγάλης μορφῆς» δὲν μᾶς ἔδωκε ὅμως καὶ ἀνοησίες.

Ὁ «Ἀνδρας» στὴ ἀρχὴ ἔδειξε καλὴ σύνθεσιν καὶ ρεαλιστικὸν διάλογον. Προχωρώντας ὅμως πελάγωσε, καὶ γιὰ νὰ πάρει τέλος ἡ δουλειὰ «ἠκούσθη πυροβολισμός» καὶ ἡ αὐλαία ἔθηκε τέρας εἰς τὴν παράστασιν.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓ'ΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομὴ χροσιότικη : Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10. Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12.50.—Γιὰ τὶς ἐποχές δεχόμαστε καὶ τρίμηνες συντρομὲς (3 δρ. τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲν προπληρώσει τὴ συντρομὴ του.

—X—X—X—

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλῇ τιμῇ.

—X—X—X—

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κώσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες στὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Συμπέρασμα φιλολογικόν. Ἐνα μεγάλο-μεγάλο μηδενικόν—σὺν τὴν ἐταιρίᾳ τῶν συγγραφέων. Συμπέρασμα τῆς εἰς τραγῆς. Χίλιες πεντακόσες δραχμαί.

Ὅχι, κοροῦδα εἶναι !...

Ἡ γενικὴ κρίσις.—Καμμένο τίτληρο !

Καὶ οἱ πρίγκιπες ; Θὰ προσυμβάλουν γιὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμα τὸ βρεφοκομεῖο τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ; Ἄν τᾶκουε ὁ Βασιλεὺς τὰ **μωρόπραχτα** θάλεγε τὴν κρίσιν του μὲ τὸ τσεκούρι, ὅπως τὴν λέει καὶ στὸ σιρατό. Νερούλιασμένα μυαλά δὲ θέλει νὰ ποζιάρουν μὲ ἀξιώσεις Ἱηφην.

ΡΟΜΑΝΟΣ

Στὰ 30 τῆς ζωῆς εὐς λέτε πῶς πρέπει νὰ κάνετε περιουσία. Στὰ 50 ἔν τ' ἔχε εἰς ἄμα κατορθώσει. Σὰ γεράσετε ἀρχίζετε καὶ χτίζετε παλάτι, καὶ περναίνετε, εἰς οἱ ζωγράφοι δουλεύουν ἀκόμα σ' αὐτό.

Δυὸ εἶναι εἰς δρόμοι πού παίρνει κανεὶς γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ φτάσῃ σ' ἀψηλά ἀξιώματα : ἡ μεγάλη δημοσιὰ πὺ περνάει ὁ κόσμος, καὶ τὰ σκαγεῖνά, τὰ σιε ἂν δομαλᾶκια πού εἶναι καὶ τὰ κοινιότερα.

Ὁ σκλάβος ἔχει ἕναν ἀφέντη. Ὁ φιλόδοξος ἔχει τόσους ὅσους θὰ χρειαστῇ γιὰ τοὺς σκοποὺς του.

Τρία εἶναι τὰ σπουδαῖα γεγονότα σὸν ἄνθρωπο : ἡ γέννησις, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. Τῇ γέννησιν του δὲν τὴ νοιώθει ὑποφέρει ὁ ἀν' ἀποθάνῃ καὶ ληημοῖται νὰ ζήσῃ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

"ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΗΦΑΙΣΤΟ,,

Μ' ἀφτὸ τὸν τίτλον ἐξέγαλε σὲ βιβλίον τὸ περιοδικὸ «Νέα Ζωή», μὴ σειρὰ τραγούδια.

Ἐνας τόνος ἀχρωμάτιστος, κουραστικός, βαρετός, χωρὶς ψυχὴ, εἶναι τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν ἀφτῆς τῆς συλλογῆς καὶ κάποια μελαγχολία πού βγαίνει μέσ' ἀπὸ καίνον. Τὰ λυρικά τραγούδια πού ἐξέγαλε σὸ φῶς ὁ κ. Καμπάνης μοιάζουν περσότερον σὶ νὰ διηγῶνται ξένα πράματα, πού δὲ συγκινῶν τὸν ἱστορητὴ τους. Πουθενὰ ἕνα ξεχείλισμα· κ' ἐνῶ γράφει τραγούδια λυρικά, προσωπικά, ὁ κ. Καμπάνης, πούθενὰ σκεδὸν δὲ φαίνεται κάποιο σημάδι τοῦ χτύπου τῆς καρδιᾶς πού τὰ συνέλαβε. Οἱ λιγροτὲς εἰκόνες πού ἔχει τῆς προκοπῆς, μοιάζουν σὰ φωτογραφίες ψυχρὲς καὶ ἀψυχρὲς καὶ ὅμως θὰ μπορούσε κανένας νὰ υποστηρίξῃ ὅτι δὲν εἶναι γραμμένα κ' ἐντελῶς χωρὶς εἰλικρίνεια.

Ὁ κ. Καμπάνης ἀντὶ τὴν ἐκείνη τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων, πού σὸ Ρωμαϊκὸ γυρέθει νὰ φτιάξῃ, μὴ γλώσσα δική του καθένας, καὶ πού τοὺς; λείπει τελειωτικὰ τὸ κοινὸ αἴσθημα καὶ ὁ σεβασμὸς σ' ἐκεῖνο.

Ἀνεδοκατεβάζει τὸν τόνο στὶς λέξεις κατὰ πῶς τοῦ γουστᾶρει· ἢ κατὰ πῶς τὸ θέλει τὸ μέτρο, ἂν καὶ πολὺ λίγος σκοτίζεται γι' ἀφτό. Π.χ. γράφει:—«Μάταια βογγοῦν» καὶ πὺ κάτου σὸ ἴδιον ποίημα—Νὰ βόγγουν. Ἄλλοῦ γράφει βέγγοντα, μελάγχολον, ἄλλοῦ πάλι αἰώνιόν του, βάζοντας σὲ τρεῖς συλλαβὰς δυὸ τόνους, ἐνῶ ὁ τόνος σήμερον σηκώνει τρεῖς συλλαβὰς, ἔπως ἢ ἀρχαία ὀξεῖα, σὲ τρόπο πού εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ διαβάσῃ κανένας ὀρθά.

Μεταχειρίζεται μὴ μπερδεμένη γραμματικὴ, ἕνα πρᾶξενον μίγμα ὀντοτικῆς καὶ καθερέουσας πού οἱ διάφοροι τύποι μαλλιστραβιούνται μεταξύ τους. Π. χ. γράφει αἰῶνας, ἀντὶς αἰῶνες, **ἐνλεχτό**, **ἐβγενικό**, χωρὶς ν καὶ σὸ τέλος τοῦ ἴδιου στίχου γράφει **τέκνον** μὲ ν, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κανένας λόγος γιὰ τὴν ἀκόλουθην λέξιν ἀρχίζει ἀπὸ σ, κ' ἕνα πλήθος ἄλλα τέτοια, πού κάθε στιγμὴ στέκονται σὺν ἐμπόδιον καὶ σταματᾶν τὸν ἀναγνώστη καὶ τὸν ἀναγκάζουν νὰ ξεγᾶσῃ τὸ νόημα γιὰ νὰ προσέξῃ τὸν τύπον.

Ἐπειτα μεταχειρίζεται λέξεις ἀρχαίας ἐκεῖ πού ἔχει σύγχρονες ὠραιότατες καὶ ἢ παρυστατικὴ τῆς ζωντανῆς φωνῆς σῶνει κάτου ἀπὸ τὴ νεκρὴ καὶ συμβολικὴ ἀρχαία λέξιν· π. χ. γράφει : **ἡρεματο**, ἀντὶς **ἡρεμικό**, **ἡρεμο** : **νυχτίας**, ἀντὶς **νυχτερινῆς** ἢ **βραδινῆς**, καθεὶς λέει σὲ κάποιο ἄλλο μέρος κλπ., πού πολὺ συντελοῦν νὰ γίνονται τὰ τραγούδια ψυχρά.

Ἐπειτα εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀκαλίστητον καὶ ἀκατανόητον, πού λὲς κ' εἶναι ἡ ψύχωση τοῦ Καμπάνη καὶ πού συχνὰ θολώνει τὸ νόημα· π. χ. γράφει :

Ποῖα εἶν' ἄξιαν ἀχτίνα σὰ μαλλιὰ σου

Καὶ τὴν ψιλή σου κορυφὴν νὰ μείνῃ γιὰ κοροῦνα ;